

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

ผลการวิเคราะห์การใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน

1. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่เป็นบุคคลภายนอกเกี่ยวกับการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน รวมทั้งสิ้น 15 คน เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม ถึงวันที่ 5 สิงหาคม 2554 ได้ข้อสรุปที่เป็นประเด็นสำคัญ สามารถนำเสนอเรียงตามลำดับความถี่ของการตอบแต่ละประเด็น ดังนี้

1.1 การใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดำเนินการดังนี้

ได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอสันทรายมาปรับใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเชื่อมโยงการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย จัดหาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กและท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน ได้มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา (13 คน)

1.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน คือ

1.2.1 กิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นบางกิจกรรมสร้างภาระงานให้แก่ครูผู้สอน ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การสาธิตกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีขั้นตอนมาก และอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักเรียน (6 คน)

การแก้ไข ครูผู้สอนควรศึกษาเนื้อหาสาระของกิจกรรม และศึกษาผู้เรียนถึงความรู้และประสบการณ์ แล้วสังเคราะห์ หรือดัดแปลงบางขั้นตอนที่ซับซ้อนและเป็นอันตรายต่อนักเรียนออกไป แต่ยังคงอยู่ซึ่งใจความและเนื้อหาสาระที่สำคัญ

1.2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนบางกิจกรรม บริเวณโรงเรียนมีพื้นที่ไม่เพียงพอทำให้เด็กขาดโอกาสในการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ในบางเรื่อง เช่น การละเล่น “เตี้ย” ซึ่งต้องใช้พื้นที่กว้างในการเล่น ทำให้เล่นได้ไม่ทั่วถึง (8 คน)

การแก้ไข ควรแบ่งกลุ่มการเล่น โดยแบ่งกลุ่มเล่น วันละหนึ่งกลุ่ม กลุ่มละหนึ่ง การละเล่น โดยต้องมีการศึกษาผู้เรียน โดยพิจารณาถึงวัย ระดับชั้น ความรู้ ประสบการณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลในการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้

1.2.3 ปราชญ์ท้องถิ่นมีเวลาในการสาธิตน้อย ไม่ต่อเนื่อง ทำให้การสร้าง ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงและเรียนรู้มีน้อย ส่งผลให้นักเรียนไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร (6 คน)

การแก้ไข โรงเรียนควรขอความอนุเคราะห์ปราชญ์ท้องถิ่นในเรื่องระยะเวลาที่เหมาะสมกับแต่ละกิจกรรม บางเรื่องอาจมีการปฏิบัติจริง หรือดูการสาธิตจากปราชญ์ท้องถิ่น โดยส่งตัวแทนกลุ่มนักเรียน หรืออาจใช้การสาธิตจากสื่อวีดีโอ เป็นต้น

1.2.4 การเดินทางไปสู่แหล่งเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ทำให้บางกิจกรรม ต้องยกเลิกเนื่องจากความลำบากในการเดินทาง (8 คน)

การแก้ไข ควรพิจารณาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ในบริเวณใกล้โรงเรียน และขอความอนุเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากโรงเรียน ในการมาสาธิตประสบการณ์ ให้แก่นักเรียนในโรงเรียน โดยพิจารณาประโยชน์และความคุ้มค่าของแหล่งเรียนรู้ว่าสามารถสร้างความสนใจแก่ผู้เรียนได้

2. ข้อมูลจากแบบบันทึกการศึกษาเอกสารและแผนการสอนของครูผู้สอน

ตาราง 1 ผลการศึกษาเอกสารและแผนการสอนของครูผู้สอน

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้	สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้	ข้อสังเกตจากการศึกษา
1. ด้านภาษาและวรรณกรรม	<p>1. การกำหนดคุณลักษณะผู้เรียน มีการกำหนดคุณลักษณะผู้เรียนตามช่วงวัย เช่น ผู้เรียนสามารถแนะนำตนเอง สนทนาได้ตอบ และรู้จักใช้คำถาม ทำไมอย่างไร เป็นภาษาท้องถิ่นได้</p> <p>2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จัก เข้าใจ และสื่อสารภาษาท้องถิ่นของตนได้</p> <p>3. การกำหนดเนื้อหาสาระ มีการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนการสอนภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่น โดยแต่ละสัปดาห์มีการวางแผนการสอนและสอดแทรกภาษาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้นั้นๆลงไปในกิจกรรมที่ทำ</p>	พบว่า ร้อยละ 90 มีการบันทึกรายละเอียดจากการใช้จริงในแบบบันทึกการสอนของครู
	4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกเนื้อหาของภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่นที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอนในแต่ละสัปดาห์	

ตาราง 1 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้	สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้	ข้อสังเกตจากการศึกษา
	<p>5. การวัดและประเมินผล</p> <p>มีการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ โดยประเมินเป็นรายบุคคล และมีการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน และมีการสังเกตการบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานนักเรียน</p>	
2. ด้านการแต่งกาย	<p>1. การกำหนดคุณลักษณะผู้เรียน</p> <p>มีการกำหนดให้นักเรียนหญิงใส่เสื้อผ้าฝ้ายสีขาวผ่าอกติดกระดุม ด้านหลังปักสัญลักษณ์ของโรงเรียน ส่วนผ้านุ่งเป็นชั้นสีฟ้าลายขวางต่อตีน ตามแบบที่โรงเรียนกำหนด</p> <p>นักเรียนชายใส่เสื้อผ้าฝ้ายคอกลมสีขาวผ่าครึ่งอกติดกระดุมสองเม็ด มีกระเป๋าด้านหลังปักสัญลักษณ์ของโรงเรียนกางเกงสะอาดขาสั้นสีฟ้าตามแบบที่โรงเรียนกำหนด</p> <p>2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน</p> <p>มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการแต่งกายชุดพื้นเมือง โดยการชี้แจงให้นักเรียนทราบ</p>	พบว่า มีการบันทึกรายละเอียดจากการประเมินนักเรียน เป็นรายบุคคล ในแบบบันทึกการสอนของครูผู้สอนทุกคน พร้อมทั้งผู้บริหารได้ทำการตรวจสอบแบบบันทึกการสอนของครูทุกคน

ตาราง 1 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้	สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้	ข้อสังเกตจากการศึกษา
	<p>3. การกำหนดเนื้อหาสาระ มีการกำหนดเนื้อหาสาระ ของการแต่งกายพื้นเมืองโดย สอดคล้องกับกิจกรรมด้านภาษา และวรรณกรรมท้องถิ่น</p> <p>4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเกี่ยวกับการแต่งกาย และวัฒนธรรมท้องถิ่นทุกวันศุกร์</p> <p>5. การวัดและประเมินผล มีการประเมินผลพัฒนาการ ของนักเรียนด้านเครื่องแต่งกาย ของท้องถิ่นเป็นรายบุคคลอย่าง ต่อเนื่อง จากการสังเกต การสนทนา และการบันทึก พฤติกรรม</p>	
3. ด้านการละเล่นพื้นบ้าน	<p>1. การกำหนดคุณลักษณะผู้เรียน มีการกำหนดคุณลักษณะผู้เรียน แต่ละช่วงวัย ตามความเหมาะสม กับการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชนิด</p> <p>2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของ การเรียนการสอน มีการนำการละเล่นแต่ละชนิด ไปใช้จัดกิจกรรมทุกสัปดาห์ แต่กิจกรรมนั้น ๆ ไม่สอดคล้อง กับเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียน</p>	พบว่า เอกสารจากการบันทึก ของครูผู้สอน ร้อยละ 82 มีรายละเอียดของการละเล่น ต่าง ๆ แต่การเชื่อมโยงเข้ากับ จุดประสงค์ของการเรียนยังไม่ ชัดเจน จุดประสงค์การเรียนรู้อาจ บางสัปดาห์ไม่ได้ระบุถึง การละเล่นพื้นบ้าน และบาง สัปดาห์ก็มีการละเล่นซ้ำกัน

ตาราง 1 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้	สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้	ข้อสังเกตจากการศึกษา
	3. การกำหนดเนื้อหาสาระ การกำหนดเนื้อหาสาระของ กิจกรรมไม่สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละ สัปดาห์ 4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมไม่หลากหลาย และไม่น่าสนใจ นักเรียนไม่ค่อย ให้ความสนใจเท่าที่ควร 5. การวัดและประเมินผล มีการวัดและประเมินผลจาก พัฒนาการของนักเรียนเป็น รายบุคคล	

จากตาราง 1 พบว่า มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปใช้จัดกิจกรรมเป็นประจำ แต่กิจกรรม บางอย่างไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน แผนการสอนและการจัดกิจกรรมไม่น่าสนใจ กิจกรรม ไม่หลากหลาย

3. ข้อมูลจากแบบสังเกตสภาพการใช้และการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตาราง 2 ผลการสังเกตสภาพการใช้และการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

แหล่งเรียนรู้ ที่ใช้	สภาพการใช้ และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ข้อสังเกต จากการศึกษา
1. ด้านภาษาและวรรณกรรม	<p>1. การกำหนดคุณลักษณะผู้เรียน มีการกำหนดคุณลักษณะผู้เรียนตามความเหมาะสมของแต่ละช่วงวัย และตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล</p> <p>2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ที่มุ่งให้เด็กมีการพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา</p> <p>3. การกำหนดเนื้อหาสาระ มีการกำหนดเนื้อหาสาระที่ชัดเจนถึงพัฒนาการของนักเรียนแต่ละช่วงวัย กับความเหมาะสมกับแหล่งเรียนรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น</p> <p>4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้แหล่งเรียนรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมกับนักเรียน สัปดาห์ละ 1 วัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละช่วงวัย</p>	<p>ร้อยละ 95 ของครูผู้สอน พบหลักฐานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในเอกสารบันทึกการสอน และพบการใช้แหล่งเรียนรู้ของครูจากภาพถ่ายที่ได้บันทึกขณะที่ครูกำลังสอนเป็นประจำทุกสัปดาห์</p>

ตาราง 2 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้ ที่ใช้	สภาพการใช้ และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ข้อสังเกต จากการศึกษา
	<p>5. การวัดและประเมินผล</p> <p>มีการประเมินพัฒนาการ รวมทั้งจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ด้านแหล่งเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ</p>	
2. ด้านการแต่งกาย	<p>1. การกำหนดคุณลักษณะผู้เรียน</p> <p>มีการกำหนดคุณลักษณะผู้เรียน โดยมีการกำหนดให้นักเรียนชั้นเตรียมอนุบาล ถึงชั้นอนุบาลปีที่ 3 ต้องแต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองที่ทางโรงเรียนกำหนด</p> <p>2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน</p> <p>มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการแต่งกายชุดพื้นเมืองว่า เป็นการยกย่องและฟื้นฟูการแต่งกายของท้องถิ่น รวมถึงเป็นการสร้างค่านิยมรักท้องถิ่นให้นักเรียน</p> <p>3. การกำหนดเนื้อหาสาระ</p> <p>มีการกำหนดเนื้อหาสาระของการแต่งกายชุดพื้นเมืองลงในหลักสูตรสถานศึกษาและในการเรียนการสอนครูมีการกล่าวถึงความสำคัญของการแต่งกายด้วยชุดพื้นเมืองให้นักเรียนเข้าใจ</p>	<p>ร้อยละ 98 พบหลักฐานจากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบในเอกสารบันทึกการสอนของครูผู้สอน และการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารในการอำนวยความสะดวกเครื่องแต่งกายชุดพื้นเมืองแก่นักเรียน อีกทั้งยังมีการบันทึกภาพการแต่งกายของนักเรียนทุกสัปดาห์</p>

ตาราง 2 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้ ที่ใช้	สภาพการใช้ และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ข้อสังเกต จากการศึกษา
	<p>4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านเครื่องแต่งกาย ชุดพื้นเมืองอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>5. การวัดและประเมินผล มีการประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือ และจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน</p>	
3. ด้านการละเล่นพื้นบ้าน	<p>1. การกำหนดคุณลักษณะผู้เรียน มีการกำหนดคุณลักษณะผู้เรียน แต่ละช่วงวัย ตามความเหมาะสม กับการละเล่นพื้นบ้านแต่ละชนิด</p> <p>2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน</p> <p>การกำหนดจุดมุ่งหมายของการละเล่นต่าง ๆ ยังไม่ครอบคลุม กับพัฒนาการของแต่ละช่วงวัย และไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน ในแต่ละสัปดาห์</p> <p>3. การกำหนดเนื้อหาสาระ</p> <p>การกำหนดเนื้อหาสาระของการละเล่นพื้นบ้านค่อนข้างน้อย และไม่หลากหลาย</p>	ร้อยละ 90 พบหลักฐานจากการกำหนดกิจกรรมการละเล่น สังเกตได้จากการเรียนการสอน แต่ละสัปดาห์และพบภาพถ่าย การใช้แหล่งเรียนรู้ของเด็ก เป็นประจำทุกสัปดาห์

ตาราง 2 (ต่อ)

แหล่งเรียนรู้ ที่ใช้	สภาพการใช้ และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	ข้อสังเกต จากการศึกษา
	4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเล่น พื้นบ้านยังไม่ครอบคลุมกิจกรรม ต่าง ๆ มากนัก การเล่นแต่ละ สัปดาห์ไม่หลากหลาย และเวลา ในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ 5. การวัดและประเมินผล มีการวัดและประเมินผล พัฒนาการนักเรียนเป็นรายบุคคล รวมถึงมีการจดบันทึกอย่าง เป็นระบบ	

จากตาราง 2 พบว่า มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอทั้งกิจกรรม
 ในและนอกห้องเรียน แต่การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังไม่ครอบคลุมกิจกรรม
 ต่าง ๆ มากนัก มีการเล่นที่ค่อนข้างซ้ำ และไม่หลากหลาย รวมถึงการจัดกิจกรรมมีเวลาค่อนข้าง
 จำกัด ทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้ไม่มากเท่าที่ควร

แนวทางการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการนักเรียน ของโรงเรียนอนุบาลวิเวียง

ข้อมูลจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการนักเรียน ของโรงเรียนอนุบาลวิเวียง จังหวัดเชียงใหม่
วันเสาร์ที่ 20 สิงหาคม 2554 เวลา 9.00 น.– 2.00 น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนอนุบาลวิเวียง
ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 10 คน มีผลสรุปดังนี้

แนวทางการใช้และบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการนักเรียน ของโรงเรียนอนุบาลวิเวียง

1. การจัดทำแผนประสบการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan)

ครูฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนจะต้องศึกษาและจัดทำรายละเอียดข้อมูลในการศึกษา
หลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกนกลาง และจัดทำข้อมูลสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วนำไป
จัดทำแผนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียนรู้
โดยมีชุมชนและปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ

ควรมีการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน
มีการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยครูจะต้องเชื่อมโยงกิจกรรมเข้ากับเนื้อหา
ในบทเรียน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น และเกิดการเรียนรู้จาก
ประสบการณ์ตรง ทั้งนี้อาจมีการคัดแปลงบางขั้นตอนที่ซับซ้อนและเป็นอันตรายต่อนักเรียน
ออกไป แต่ยังคงอยู่ซึ่งใจความและเนื้อหาสาระที่สำคัญ

การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านภาษาและวรรณกรรม ควรมีการวางแผนการสอนให้เป็นไปตาม
จุดมุ่งหมายและตามคุณลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ โดยสอดแทรกภาษาท้องถิ่นลงไปในกิจกรรม
ที่ทำอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งวัน

การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการแต่งกาย ควรมีการวางแผน โดยการกำหนดให้ผู้เรียนทุกคน
แต่งกายชุดพื้นเมืองตามที่โรงเรียนกำหนดให้ และวางแผนการสอดแทรกเนื้อหาด้านเครื่องแต่งกาย
ชุดพื้นเมืองให้ผู้เรียนได้รู้จัก โดยสอดคล้องกับกิจกรรมด้านภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่น

การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการละเล่นพื้นบ้าน ควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการละเล่นให้
เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กแต่ละช่วงวัย มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียนในแต่ละสัปดาห์ และ
วางแผนการละเล่นต่างๆ ให้มีความหลากหลาย

ทั้งนี้ควรขอความร่วมมือจากปราชญ์ท้องถิ่นทั้งสามด้าน รวมถึงปราชญ์ท้องถิ่นด้านอื่น ๆ
ได้แก่ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ไม้ และงานปั้นดิน โดยปราชญ์ท้องถิ่นจะให้ความอนุเคราะห์
มาสาธิตกิจกรรมและให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียนด้วยตนเอง และควรจัดทัศนศึกษาด้าน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอสันทราย เพื่อเสริมสร้างความรู้และสร้างประสบการณ์ให้แก่นักเรียน เพื่อจะได้เข้าถึงแหล่งที่มาและวิธีการผลิตอย่างใกล้ชิด

2. การปฏิบัติตามแผนประสบการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Do)

จากแผนประสบการณ์ที่จัดทำขึ้นนั้น นำมาลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้เขียนไว้อย่างเป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง โดยต้องมีการศึกษาเนื้อหาสาระของกิจกรรม ศึกษาผู้เรียน โดยพิจารณาถึงวัย ระดับชั้น ความรู้ ประสบการณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลในการเลือกใช้สถานที่และบริเวณในโรงเรียน โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์และความคุ้มค่าของกิจกรรมที่จะสร้างประสบการณ์ตรงให้แก่ นักเรียน มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อฝึกปฏิบัติ ทดลอง และศึกษา เพื่อให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติจริง มีการจัดตารางกิจกรรมในการแบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ทั่วถึง

การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านภาษาและวรรณกรรม ควรจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแผนการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียน ในแต่ละสัปดาห์

การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการแต่งกาย ควรมีการจัดการเรียนการสอนตามแผนการเรียนรู้ที่ได้วางไว้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านเครื่องแต่งกายพื้นเมืองอย่างสม่ำเสมอ

การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการละเล่นพื้นบ้าน ควรมีการจัดกิจกรรมการละเล่นตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ โดยเน้นการละเล่นที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ผู้สอนเลือกใช้กิจกรรมที่เหมาะสมตามสถานการณ์และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. การนิเทศติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Check)

ต้องมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้น จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงานในขั้นตอนใดบ้าง และในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนนั้นใช้วิธีการดังนี้

3.1 การวัดและประเมินผลด้านความสามารถ (Performance Assessment) ซึ่งความสามารถของผู้เรียนประเมินได้จากการแสดงออกโดยตรงจากการทำงานต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ อาจใกล้เคียงกับสภาพจริง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาหรือปฏิบัติงานได้จริง โดยประเมินจากกระบวนการทำงาน และกระบวนการคิด รวมถึงผลงานที่ได้

3.2 การประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มผลงาน (Portfolio Assessment) การใช้แหล่งเรียนรู้กับการวัดและประเมินผลจากสภาพจริงนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีการเก็บผลงานนักเรียน หรือถ่ายภาพการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนแต่ละคน แล้วเก็บรวบรวมเป็นแฟ้มผลงานของนักเรียน (Portfolio) ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนนั้น ต้องคำนึงว่าผู้เรียนแต่ละคน มีศักยภาพแตกต่างกันผู้เรียนแต่ละคนจึงอาจทำงานชิ้นเดียวกันได้เสร็จในเวลาที่แตกต่างกัน และผลงาน

ที่ได้อาจแตกต่างกัน ครูควรใช้วิธีประเมินผลที่มีความเหมาะสมและแตกต่างกัน เพื่อช่วยให้สามารถประเมินความรู้ความสามารถ และความรู้สึคนึกคิดที่แท้จริงของผู้เรียนได้ การวัดและประเมินผลจากสภาพจริงจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อมีการประเมินหลาย ๆ ด้าน และหลากหลายวิธี ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงและต้องประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ข้อมูลที่เพียงพอที่จะสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้

การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านภาษาและวรรณกรรม ควรใช้วิธีการประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและเป็นรายบุคคล จากการสังเกตการบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานนักเรียน โดยมีการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการแต่งกาย ควรมีการประเมินผลพัฒนาการด้านการแต่งกาย ชุดพื้นเมืองเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยมีการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

การใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการละเล่นพื้นบ้าน ควรมีการวัดและประเมินผลพัฒนาการผู้เรียนเป็นรายบุคคล และมีการจดบันทึกไว้อย่างเป็นระบบ

4. การนำผลการประเมินมาใช้ ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง (Act)

ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลจะสะท้อนให้เห็นถึงการวางแผนและการจัดการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ว่าสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน แต่ละบุคคลได้หรือไม่ แผนการจัดประสบการณ์ส่วนใดที่เกิดปัญหา หรือไม่เหมาะสมกับการนำไปปฏิบัติจริงก็ควรมีการแก้ไข ปรับปรุง แต่หากส่วนใดที่ไม่มีปัญหาก็ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป

ข้อมูลจากการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านภาษาและวรรณกรรม จะสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน หากผู้เรียนคนใดมีพัฒนาการที่เปลี่ยนไปน้อย หรือล่าช้าไม่เหมาะสมตามวัย ผู้สอนก็ควรปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอน ให้เหมาะสมและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ได้จากบันทึกแบบประเมินดังกล่าว

ข้อมูลจากการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการแต่งกาย จะบ่งบอกถึงความเข้าใจของผู้เรียนต่อลักษณะ ความสำคัญ และรูปแบบของการแต่งกายด้วยชุดพื้นเมือง หากผู้เรียนคนใดไม่มีความเข้าใจต่อการแต่งกายชุดพื้นเมือง ผู้สอนก็จะสามารถปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนได้

ข้อมูลจากการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการละเล่นพื้นบ้าน จะแสดงถึงความเหมาะสมของการละเล่น ต่อพัฒนาการและความสนใจของผู้เรียนมากน้อยเพียงใด หากกิจกรรมการละเล่นใดที่ก่อให้เกิดพัฒนาการต่อผู้เรียนน้อย หรือผู้เรียนไม่ให้ความสนใจ ผู้สอนก็ควรจะได้ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการละเล่นอื่นให้เหมาะสมได้ต่อไป